

•••••
Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.
Posamezna številka stane
10 vinarjev.
•••••

MARIBORSKI DELAVEC

•••••
Po pošti stane mesečno
3 K 20 v
Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.
Telefon 3 VI.
•••••

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, petek 7. februarja 1919.

Štev. 31.

Antanta v Gradcu.

Uboga antanta! Štiri leta so te pribijali na križ zaničevanja in zasmehovanja in omalovaževanja. Ko jim je postalo še vse to premalo, so si uđinjali samega Boga na pomoč maščevanja — gorje mu, kdor ni nosil noč in dan na zunaj in znotraj izrek: »Gott strafe England!«

In danes? Danes so baš isti zaničevalci in preklinjevalci v antanto tako zaljubljeni, da so si jo naročili čim najbližje Mariboru — v nemško-avstrijski Gradec. Še raje bi jo imeli kar v Mariboru doma — pri Scherbaumu ali pri Mravlagu — ampak boje se, da bi se kak Jugoslovan v gospico antantu ne zaljubil in navsezadnje še zasnubil.

Pa bodimo resni. Sicer je to zelo težko, ker cela stvar izgleda tako otročje smešna. Ampak če stvari pogledamo na dno, moramo priznati, da je ravno ta navidezno smešna stvar zelo, zelo resna. Ako ne želimo — in kdo bi to želel — ponovitve krvavega pondeljka 27. januarja, ako si želimo miru in iz sedanjega izmagna stanja povratka k normalnim razmeram svobodnih državljanov, se moramo odločiti za radikalno operacijo. Imamo pred seboj težko polno: naše do mozga zastrupljeno renegatstvo. In imamo med njimi nekaj še danes stupenih modrasov, voditeljev, agitatorjev proti obstoju Jugoslavije, oziroma njenih pravicah do mariborskega ozemlja. Naj se ne varamo, da je tistih par strelav na Glavnem trgu že porovalo strupeno zobovje tem modrasom. Izginilo je le par nestrupene golazni, modraši so ostali. Najnevarnejši niso med našim zidovjem v klopčič potuhnjeno zviti, ampak glavna gadja zalega gnezdi gori v nemškem Gradcu. Danes imamo dokaze v rokah, da je razstrelilna žica, ki bi imela 27. januarja nas iz Maribora pognati v zrak, bila izpeljana iz Gradca, da so jo tam že nekaj dni pred našimi dogodki vžgali s tem, da so brez vsakega povoda pričeli preganjati naše brate in sicer — kar je za poštenje tudi takih Nemcev kot je Kaan značilno — začeli so jih preganjati v trenutku, ko je Kaan takorekoč izsilil izpustitev mariborskih talcev, glavnih hujskačev z drom. Mravlagom na čelu. Čisto navadno slepomišje je in sposobno omamiti le površnega opazovalca sedanjih prekucijskih dogodkov, ako graški Nemci vpijejo, da se s preganjanjem Slovencev samo revaširajo za krvave dogodke v Mariboru.

V resnici so zdaj svoji brutalnosti postavili krono, to kar se zdaj vrši, je le zadnji akt že pred našimi dogodki pričete igre. To že pred tedni zapričeto preganjanje Slovencev v Gradcu, poiskusi napadov nemških vojaških tolpe ob naši meji, istočasno započeta agitacija v Mariboru za podpise za pripad-

nost k Nemški Avstriji, priprave naših renegatov na demonstracijo in pobjo za 27. januarja, to in še marsikaj kaže jasno, da je bil ves načrt izdelan v Gradcu in od tam tudi izpeljan. Nas predstavitelje zedinjene kraljevine Jugoslavije, nas branitelje oziroma gospodarje zadnje obmejne postojanke pognati čez vršace Pohorja čim najbližje Savi in Maribor proglasiti za republičansko nemško avstrijsko trdnjavo Marburg: to naj bi bil dne 27. januarja viden sad cele zarote. Ta sad jim je v lastni krvi oškropljen padel v Dravo.

Nikar se ne varajmo, da so dosledno opustili svoj enkrat ponesrečen načrt. Izmed nebroya dokazov naj navedemo le en prizor, ki se je doigral v soboto par korakov pred državno policijo. Vojak pride do stojnice, kjer ženska krofe prodaja. Ženska govori samo nemško, po vzorcu okoličanskih renegatov. Kupci so večinoma Slovenci, govore pa z ženščetom nemški. Vojak ob strani stoječ, vpraša čisto mirno: kaj ste Nemka? Takoj je bil ogenj v strehi. Začela je vpiti: was, meine Muttersprache ist deutsch und ich bleibe deutsch, wenn ich auch windisch sprechen kann. Med tem pride pristen slovenski fant in vpraša prodajalko tudi nemški. Vojaku se je to zagnusilo in vpraša fanta, zakaj ne govori slovenski, fant v zadregi odgovori: ne upam se, ker ona govori nemški.

Prosimo, prečitajte večkrat zadni stavek in zamislite si ob njem globoko... Zdaj je babura dobila še več korajže in je vpila: »Die Entente in Graz hat uns gesagt, wir sollen deutsch sprechen und wir werden deutsch sprechen. Wie erlauben Sie sich mir zu verbieten, hier deutsch zu sprechen?« Gospodje ste slišali? Tako se upa govoriti in vpiti Nemčurka, ki se živi od nas, pred očmi policije sredi tisočere množice skoro na istem mestu, kjer je par dni preje padlo toliko ravno tako zaslepljenih, nahujskanih nemških žrtev. Gospoda, ki imate danes našo usodo v rokah, nikar ne mislite, da je to pojedini slučaj! Ne, tako kot ta ženska, mislijo vse in vsi, ki so s strupom modrasov voditeljev okuženi ne še le te dni, ampak že desetletja, cele generacije nazaj. Glavne hujskače v Gradcu smatrajo za entento, ki jo morajo obogati. In zaslepljeni dovolj so, da se puste zopet zapeljati pred puške. Vsaj se jih, vsaj tako zatrjujejo, ne boje več, kajti javno že govore, da imajo Nemci ob naši meji pripravljene kanone, ki bodo Maribor preje razsuli v prah, nego da ga nam prepuste. Naj so to tudi le prazne govorice, ampak za fanatično nahujskano množico so tudi sicer

prazne govorice evangelij, v katerega svetost in resničnost so v dno duše uverjeni. Da pa teh nazorov ni samo nemškorenegatski nižji stan, potrjuje ob zgorej omenjenem prizoru izgovorjeno zatrđilo neke Nemke iz boljših krogov, ki je rekla: »Lieber verliere ich sofort tausend Kronen, als dass ich windisch sprechen sollte.«

To je delo »entente« v Gradcu in na to delo gospoda, ki razpolagate z našo in naših zaslepljenih someščanov usodo, bodite slej bolj ko prej pozorni.

Političen pregled.

Ponesrečen nemški načrt. Uradno se poroča: Nemce jako peče, da je demarkacijska črta na Štajerskem trdno v jugoslovanskih rokah, in ker je sedaj razkrito, da je že 22. m. m. nemško-avstrijska vlada sama prižnala, da preko te meje ne bo skušala izvrševati nobenih činov vladarske moči. — Danes je graška vlada po raznih potih razširila in zlasti različnim ententnim misijam sporočila vest, da so neregularne nemške čete zavzele Špilje in Radgono, vsled česar pa je nujno potrebna ententna intervencija. Ta vest je seveda od konca do kraja izmišljena, ker na Špilje sploh ni bilo nobenega napada, pri Radgoni pa je bil napad tolpe po kratkem boju odbit. Vsa demarkacijska črta je krepko zastražena po jugoslovanskih četah, stoječih pod vrhovnim poveljstvom generala Smiljanica, kot šefa dravske divizije. Nemški namen, da s pomočjo neregularnih tolpe in pretiravanja ter razširjanja neresničnih vesti izzove nekako novo ureditev demarkacijske črte na Štajerskem, je prozoren. Vendar je izključeno, da bi se Nemcem nakana posrečila, zakaj Jugoslovani stoje trdno na stališču starih pogodb in posestnega stanja.

Italija ovira priznanje države SHS. Na mirovni konferenci zagovarjajo samo francoski zastopniki rumunske zahteve, medtem, ko jih drugi smatrajo za pretirane. Listi pišejo, da Italija še vedno stavi zapreke, da bi se priznala država SHS. Francosko časopisje ne zagovarja posebno jugoslovanske stvari. Vendar se misli, da se bo kljub velikim zaprekam dosegel sporazum med Jugoslavijo in Italijo.

Mednarodni socijalistični kongres v Bernu. Na mednarodnem socijalističnem kongresu je govoril tudi Čeh Nemec, ki je povdarjal, da je Avstrija glavni krivec vojne. Dr. Friderik Adler (morilec grofa Stürgkha) je obrazložil vprašanje krivde in naglašal, da od vsega početka ni dvomil, da je Avstrija precej zakrivila izbruh vojne. Krivda pa ne za-

deva proletarijat, marveč edinole vladajoče kroge. Avstrija je vojno pripravljala po načrtu še pred atentatom v Sarajevu. Ravno tako je jasno, je dejal govornik, da si Avstrija brez sporazuma z Nemčijo ne bi upala tega. 5. julij 1914 je bil v resnici odločilen dan. (Medklici.) Dokazano je, da je ta dan prišel v Berlin poseben sel s pismom cesarja Franca Jožefa k cesarju Viljemu in da sta 5. julija 1914 cesar Viljem in Bethmann-Holweg sklenila vojno. (Medklici.) Dne 7. julija 1914 je Avstrija odobrila ta sklep, in izza tega dne je smotreno delovala na vojno. Avstrijski ultimatum Srbiji je bil v sporazumu Nemčije tako sestavljen, da je bil nesprejemljiv, in rok nalašč tako kratek, da je izključil vsako posredovanje nevtralnih držav.

Nemiri v Nemčiji. V Magdeburgu je 3. febr. ponoči zakrivila približno 80 mož broječa oborožena tolpa v vojaških uniformah hude izgrede. Izpustili so iz justične palače približno 160 jetnikov. — V Bremenu so se 3. febr. popoldne in zvečer začeli boji v okolici mesta. Bremenčani so imeli 7 mrtvih. Na strani divizije Gerstenbergove je bilo 12 ljudi ubitih. Število ranjenih je na obeh straneh približno 40. 4. febr. zjutraj se je začel napad z vsemi sredstvi moderne vojne tehnike. V prvih popoldanskih urah je uporna stranka ustavila boj in se začela umikati na Gröpslingen. Male čete se še branijo v mestu. Ob 6. uri zvečer so vladne čete vdrle v mesto in so zasedle Glayni trg, Mestni dom in borzo.

Mariborske novice.

Protiv razširjevanju neresničnih vesti.

V zadnjem času krožijo različne, naš vojaški ugled izpodkopajoče vesti o naši vojaški situaciji sploh, in posebno še z ozirom na različne moje obmejne posadke. Bodisi, da je to neutemeljeno ugibanje ali potvarjanje resnice izvor blebetavih jezikov, bodisi, da se trosijo te vesti namenoma, v vsakem slučaju bom od danes naprej postopal kar najstrožje zoper vsakogar, ki se ga pri tem nedomovinskem delu zaloti. Moji poizvedovalni organi so dobili tozadevna navodila. Maribor, dne 7. svečana 1919. General Maister.

Uradna nemška hujskarija. Na poročilo dunajskega »Korrespondenz-Bureau«, katero izvira iz »Parlamentarkorrespondenz«, o protestu nemško-koroškega poslanca Nagele proti aretacijam oziroma internacijam nemških železniških uradnikov in strojevodij v Spodnjem Dravogradu, ki da so bili po v Celovec došlih poročilih aretirani in konfinirani izključno le radi tega, ker so se priznavali kot Nemce, izjavlja Štaj. obmejno poveljstvo uradno, da v območju tega poveljstva še nikdo ni bil aretirani niti interniran ali izgnan radi tega, ker bi se bil priznal kot Nemca ali izrekel za Nemško Avstrijo.

„Ustoličenje koroških vojvod“, kulturozgodovinske črtice s posebnim ozirom na pravni in gospodarski pomen za Slovence. Knjižica stane 90 vin. v trgovini Weixl na Glavnem trgu.

Koliko avstrijskih bankovcev je v naši državi? Poročajo, da je v naši državi čez 5 milijard avstro-ogrskih bankovcev.

Kurz krone v državi SHS. Finančno ministrstvo javlja, da ostane sedanji kurz krone: 40 dinarev je 100 kron definitivno v veljavi do končne ureditve valutnega vprašanja. Kurz se torej ne bo več menjal.

Danes je minolo sedemdeset let, kar je umrl naš pesnik dr. Franc Pršern v Kranju.

Zveza jugoslovanskih železničarjev (podružnica Maribor) vabi na svoj 7. redni občni zbor, ki se viši v nedeljo 9. februarja ob 2. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma.

Veselo znamenje — dovolj petroleja. Slišimo, da so se od 1. svečana dalje uradne ure v vojaških pisarnah spremenile. Upoštevalo se je, da imajo po teh uradih zaposleni med opoldanskim odmorom premalo prilike, v svežem zraku občudovati naravno divno sliko padanja belih snežink ali pa si v raztrganih čevljih noge trenirati po cestnih mlakužah. Zato so jim dodali še eno uro odmora. Ker se zvečer itak ne izplača zahajati v gostilne, še manj pa v kavarne, se uradna ura podaljša do 7. zvečer. To je za nas vse, ki že mesece nimamo petroleja niti za najnujnejše potrebe, veselo znamenje. Kajti ravno te dni smo se že bali, da bodo sploh vsi uradi svoje popoldansko delo radi splošnega pomanjkanja razsvetljave morali skrajšati do 5. ure. Zdaj pa vidimo, da je petroleja zopet več ko dovolj, če drugače ne, vsaj na — papirju.

Več kontrole na živilski trg! Naš živilski trg je posebno ob glavnih tržnih dneh kakor bi bil brez vsakega redarstvenega nadzorstva. Ljudje kradejo, prekupujejo, ganjajo očitna nesramna oderuštva — n. pr. za eno gnilo malo jabolko zahtevajo po 40 vin. — Nemčurske babure tudi javno hujskajo — vse to in še marsikaj drugega ne vidi in ne sliši nobeno oko in uho postave!

Zasebni brzojavni promet na brzojavnih postajah južne železnice. S 1. februarjem se je zopet upeljal zasebni brzojavni promet na vseh brzojavnih postajah južne železnice v slovenskem ozemlju države SHS. Začasno je zasebni brzojavni promet omejen na državo SHS.

Pozor z dovoljenji prevoza živil v Gradec! V zadnjem času se opazuje, da prihaja mnogo nemških železničarjev iz Nemške Avstrije v Maribor po živila. Nakupujejo v velikih množinah in potem spravljajo živila po raznih zvižajah čez mejo. Državna policija naj še ostreje pazi na te nevarne prekupce. Opreznost priporočamo pa tudi politični oblasti pri izdajanju dovoljenja civilnim osebam jemati iz Maribora seboj v Nem. Avstrijo živila. Opazujejo se ti-le slučaj: Od Maribora do Špilja so take osebe, ki so okrog naših oblasti moledovale za dovoljenje prevoza živil, jako mirne. Komaj pa jih vlak zapelje preko meje, tedaj so kakor bi jih elektriziral sam vrag, norčujejo se iz nas, da jim prodajemo po ceni živež, tedaj smo naenkrat »slawische Bluthunde, Bande, Räuber« in kar je še več takih izrazov v blaženi nemščini. V zavesti, da so na varnem, psujejo slovenske sopotnike tudi naravnost. Za slovenske popotnike je ta pot zdaj postala naravnost križeva pot. Ne smejo se niti ganiti, kaj še le braniti proti surovim napadom, ker sicer jih nemška druhal tudi dejansko napade. Naj se naše oblasti trikrat premislijo, predno izdajo takšna dovoljenja osebno nepoznanim osebam. Pa tudi na naših postajah treba večje pozornosti, s podkupljivimi elementi proč!

Roza Leyrer — pred sodnijo. Znana zagrizena nemškutarica v gosposki ulici, že večkrat predkaznovana Roza Leyrer, se je v sredo morala pred okrožnim sodiščem zagovarjati zaradi navijanja cen. Od nekega kmeta iz ptujske okolice je v preteklem poletju zahtevala za star predalan klobuk 60 kron, dočim je bil po mnenju zvedenca, klobučarja Stanetiča v Ptujju vreden po sedanjih cenah kvečjemu 18 K. Obsojena je bila

zaradi pregreška draženja na 10 dni strogega zapora in 500 K denarne globe. Pri takem navijanju cen je že umljiva radodarnost, s katero je Leyrerca v pondeljek preteklega tedna med demonstrante zastoj delila nemške trakove.

Učiteljstvo pri zadnjih nemških izgredih. Zraven delavstva se je pri nemških izgredih posebno odlikovalo nemško in nemčursko mestno učiteljstvo. To nemški listi sami priznavajo pred celim svetom. Nedeljska »Tagespošta« posebno hvali junaške učiteljce, češ da so deloma naravnost iz šole deloma po ovinkih peljale učenke »in Reih und Glied« (v vrstah) k demonstracijam. Ako je kaka škoda zadela šolsko deco, je torej v prvi vrsti odgovorno učiteljstvo. Zato javno vprašamo: Ali je proti brezvestnim vzgojiteljem mladine že uvedena disciplinarna preiskava in s kakim uspehom? Za stvar se bomo zanimali.

Radgona—Cmurek. Uradno se poroča z dne 6. febr.: V Cmureku nič posebnega. Položaj je neizpremenjen. Noč je bila mirna. Lastne patrole so zunaj. V Radgoni so včeraj ob 12. opoldne naše čete prodrle do kolodvora in zajele tri strojnice. Položaj je bil danes zjutraj neizpremenjen. Nemške tolpe kakih sto mož so prešle čez Muro, zasedle Schirmdorf in Apače in pregnale naše orožniške postaje. Naše irgube znašajo do sedaj skupaj 4 mrtve, 19 ranjenih in 16 pogrešanih.

Mast se bo jutri prodajala po 36 K klg pri vseh prodajalnah mestnega gospodarskega urada. Prodajalo se bo brez kart in dobi vsakdo poljubno množino. — Nemškim trgovcem se mast ne oddaja v razprodajo, ker jim gospodarski urad ne zaupa. Opazilo se je namreč, da nemški trgovci zadržujejo blago in ga pošiljajo v nemško Avstrijo, kar ga pa tukaj prodajajo, pa le po zelo visokih, udeležkih cenah. — Tako so se prišle stranke pritoževati, da ne dobijo pri trgovcih sladkorja. Trgovci pa so dobili več sladkorja kakor jim na podlagi sladkornih kart pristoji. Kam je torej sladkor izginil? Tem ljudem bo treba krepko stopiti na prste!

Povojenega mesa po 26 K klg je še dovolj v zalogi. Brez kart ga dobi vsakdo kolikor hoče.

Vžigalic je za mesto dovolj. Mestni gospodarski urad jih da trgovcem in trafikantom kolikor hočejo. Treba zaropotat tam, kjer jih nimajo.

100 K nagrade onemu, ki mi pre-
sta majhen lokal, za vporabo pisarne. **Fr. Majer,**
Maribor, Tegetthoffova cesta 11.

Sukanec (cvirn) tanjše številke za šivalni stroj
črni in beli, jo v večji množini
na razpolago v trgovini Vilko Weixl, Glavni trg 22.

Prva jugoslovanska mizarnica v Mariboru

Tegetthoffov trg št. 3

priporoča vsem svojo točno in dobro izdelano
pohištvo, zgradje parketnih tla kakor tudi bilard-
nih miz. S poštovanjem

Rudolf Novak, mizar.

Trgovina s papirjem

Ivanka Weixl, Gospodska ulica 33
priporoča razglednice, papir in druge pisarniške
ter šolske potrebščine.